

דברים חי"ט שיחה א'

הבייסוטים טענו שעצרת צריך להיות אחר השבת, דחשבו שעיקר המעלה הוא דבר הבא מלמעלה, וזהו גם הטעם שלא קיבלו את התורה שבע"פ. אך באמת תכלית הטוב הוא בזה שהתורה מתלבשת בתחתון, ולכן מצד "יוכחן משה שאוהבן" היו במדבר מ' שנה והגיעו לדביקות בה' בכחם הם.

"אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע". רש"י מפרש שדרך זו הלכו בג' ימים, אך החטא פעל שנשארו במדבר מ' שנה.

והנה, מזה שרש"י מביא שהלכו דרך זו בג' ימים - אף שענין זה לא הובא בפסוק - משמע שהיו רק שני אפשרויות דב' הקצוות, או באופן ניסי או איחרן במדבר מ' שנה.

ועל פי האמור יתבאר הגמרא במנחות (סה, א) אודות הויכוח בין רבי יוחנן בן זכאי לבייסוטי. שהבייסוטי טען שמשה רבינו אוהב ישראל היה ולכן תיקן שבועות לאחר השבת (כדי שיהיו ב' ימים של שמחה זה אחר זה), ורבי יוחנן בן זכאי השיב שאם אוהב ישראל היה "למה איחרן במדבר מ' שנה", "וקרא עליו מקרא זה אחד עשר יום מחורב". ומבארים התוספות "דאם היה אוהב ישראל למה איחרן מ' שנה ולא הצליחן ללכת כמו שעשו באותן ג' ימים".

ולכאורה מה נוגע זה ש"לא הצליחן ללכת כמו שעשו באותן ג' ימים", דהרי הטענה "למה איחרן במדבר ארבעים שנה", הוא גם באם היה לוקח י"א יום מחורב עד קדש ברנע. ועל פי הנ"ל מובן מדוע מדגיש שהצליחו ללכת דרך זו בג' ימים, כי כנ"ל או שהיה מצליחן בג' ימים או איחרן במדבר ארבעים שנה.

והנה גם טענת הבייסוטי שהובאה בגמרא היא טענה שיש לה מקום. והוא, שהגם שמן התורה שבועות אינו צריך להיות אחר השבת דוקא - כפירושם של חכמי ישראל - מכל מקום מצד אהבת ישראל דמשה היה מסדר את קביעות החדשים באופן ששבועות תחול אחר השבת.

דהנה, עצרת הוא שער הנ' שבא לאחרי עבודת בני ישראל, ושער הנ' בא מלמעלה. ולכן טענו הבייסוטים שעצרת צריך להיות אחר השבת, שהרי שבת הוא ענין הבא מלמעלה "שבת מקדשא וקיימא". וזהו גם הביאור בזה שהם האמינו רק בתורה שבכתב שבא מלמעלה ולא בתורה שבעל פה, שענין תורה שבעל פה הוא התורה כפי שבאה בהתלבשות בהשגה של חכמי ישראל. ולכן טענו שאהבת משה צריכה להתבטאות בענין שבא מלמעלה - "עצרת אחר השבת".

אך האמת הוא שתכלית הטוב הוא בזה שהתורה באה ומתלבשת בתחתון, ששכל התחתון מבין את תורת ה', ולכן מתן תורה אינו צריך להיות אחר השבת.

והנה על ידי זה שבני ישראל היו במדבר ארבעים שנה הגיעו למעלת התשובה - וכפי שמאריך הרמב"ם במעלת העומד בנסיון - שהגיעו לבחינת "הדבקים בה' אלוקים" על ידי עבודתם הם.

ואם זה היה בא מלמעלה מצד הקב"ה היה בא במהירות בג' ימים, אך מצד "יוכחן משה שאוהבן" - אהבת משה, העיקר היה שהיו במדבר ארבעים שנה והגיעו לדביקות בה' בכחם הם.